
Spis treści

Wprowadzenie	7
ROZDZIAŁ 1	
Rytuał – ustalenia teoretyczne	15
1.1. Cechy dystynktywne rytuału	15
1.2. Dylematy wokół pojęcia „rytuał”	20
1.3. Rytualizacja współczesności	27
1.4. Rytuał w badaniach szkoły – w stronę antropologii edukacji	33
ROZDZIAŁ 2	
Rytuały przejścia – przegląd teorii antropologicznych	39
2.1. Teoria rytuałów przejścia Arnolda van Gennepa	40
2.2. Victora Turnera recepcja trójfazowej teorii rytuałów przejścia	49
2.3. Rytuał jako działanie symboliczne a zmiana społeczna w ujęciu Clifforda Geertza	55
ROZDZIAŁ 3	
Wybrane aspekty relacji między pojęciami „tożsamość” i „rytuał”	63
3.1. Modele tożsamości a rozumienie pojęcia „rytuał”. W stronę ujęcia interakcyjnego	64
3.2. Tożsamość liminalna wśród innych ujęć tożsamości współczesnego człowieka. Inspiracje teorią rytuałów przejścia	73
ROZDZIAŁ 4	
Przemiany tożsamości współczesnej dorastającej młodzieży z perspektywy teorii rytuałów przejścia	84
4.1. Cechy charakterystyczne okresu adolescencji w dynamicznie zmieniającym się świecie	84
4.2. Dorastanie jako moratoryjna i rytualna droga wchodzenia w dorosłość	93

ROZDZIAŁ 5

Szkoła i progi edukacyjne z perspektywy kategorii „rytuał przejścia”	101
5.1. Selekcyjny wymiar rytuałów przejścia a progi szkolne	102
5.2. Stan i perspektywy badań nad szkołą z wykorzystaniem kategorii „rytuał przejścia”	112

ROZDZIAŁ 6

Metodologiczne podstawy badań własnych oraz charakterystyka badanych uczniów	119
6.1. Przedmiot i cele badań	119
6.2. Problemy i hipotezy badawcze	124
6.3. Zmienne, ich kategorie i wskaźniki	133
6.4. Podejście badawcze, metoda badań, techniki i narzędzia badawcze	137
6.5. Teren i organizacja procesu badawczego	144
6.6. Charakterystyka badanej próby w świetle wybranych zmiennych socjodemograficznych	146

ROZDZIAŁ 7

Przebieg rytuału przejścia z gimnazjum do szkoły średniej w badaniach wzdłuż czasu	151
7.1. Poczucie „Ja” i obraz siebie jako ucznia w trzech fazach przejścia z gimnazjum do szkoły średniej	152
7.2. Szkoła, czas i zmiana w doświadczeniach uczniów w trzech fazach przejścia z gimnazjum do szkoły średniej	185
7.3. Uwarunkowania osobowe, rodzinne i szkolne przebiegu przejścia z jednego szczebla edukacyjnego na kolejny	205

ROZDZIAŁ 8

Profile przejścia z gimnazjum do szkoły średniej. Trzy fazy rytuału?	222
Zakończenie	261
Aneks	271
Bibliografia	283

The rite of passage. School-age youth and educational stages. Summary 303